J. SALVADOR RODRIGUEZ
ENCUADERNADOR
San Juan de Dios, 7
Tel. 231826
GRANADA

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA
— GRANADA —
Sala CAJA
Estante A
Número 40

Nota de cortar. Bolong. Titulo este: Miscellaneorum. tomo 7.

571 fol. (31 en bl.) Faltan los fol. 271 y 530 á 66

1º Junio 1912

Posteriormente falta desde el 540

Caja
6 A-40

R. 30764

Archivo.

Papeles Varios

Juridicos, Morales, i Historicos,

De diversos Authores

Escritos en varias ocasiones à diferentes

Asuntos

Son todos papeles Manuscriptos.

Miscellaneorum tom. 7. Del Coll.o de la Comp.a de Jhs de Gran.a

De todos los papeles que contiene este tomo

se hallara Indice en la hoja

siguiente.

Son del uso del P.e Pedro de Montenegro

De la Comp.a de Jhs.

Que los recogio en este tomo Año de 1661.

Alabado

Sea el Santissimo Sacramento

y

La Immaculada Concepcion de Maria

Santissima Nra Señora

Concebida sin mancha de culpa Original

Amen.

Papeles Varios
Curiosos, Morales i Historicos
De diversos Authores
Escritos en varias ocasiones à diferentes
Asuntos
Son todos papeles Manuscriptos.
Miscellaneorum tom. 7.
De todos los papeles que contiene este tomo
se hallara Indice en la foja
siguiente.
Son del uso del P. Pablo de Montenegro
de la Comp. de Jhs.
Que los recogio en este tomo Año de 1681.
Alabado
Sea el Santissimo Sacramento
y la Immaculada Concepcion de Maria
Santissima Nra. Señora
Concebida sin mancha de culpa Original.
Amen.

Indice

De los Papeles que ai en este tomo de varios.

c. 1. Por el Provincial y Provincia de Andaluzia contra el Colegio de S. Ermenegildo sobre q. debe alimentar al que entrare en la [illegible] de la Prov.a

c. 2. Por lo mesmo otro papel.

c. 3. Por el Coleg. de Cord.a contra el Dean y Cabildo de la S.ta Iglesia de la mesma Ciudad en el Pleito de Diezmos. vide muchos papeles en mi tom. 6 de miscellaneos.

c. 4 Por el Colegio de Cord.a contra los mesmos en el punto de Manutencion en no pagar diezmos.

c. 5. Por la Comp.a en el Pleito de diezmos con breve del Pontifice inserto.

c. 6 Sentencia del Nuncio en el Pleito de diezmos entre la Comp.a y la Iglesia de Cordoua.

c. 7. Por el Colegio de Toledo en el Pleito con la Dignidad Arçobispal.

c. 8. Por el Colegio de Antequera contra la Iglesia de Sevilla.

9. Por el Consejo de la Mesta en el Pleito con el Duque de Arcos.

c. 10 Por el Colegio de Ecija en el Pleito con D. Alonso de Villavicencio sobre la herencia de D. Beatriz de Monsalue. vide mi tom. 6. de Miscellaneos de à q.to fol.

11. Por D. Hernando de Quando contra D. Gabriel Ariz.

c. 12. Anales de la Provincia de Paraguai desde el año de 1632 asta 1634.

c. 13. Historia de la Casa Professa de Sevilla desde el año de 1611. asta 1616.

c. 14. Historia del Colegio de S. Ermenegildo de Sevilla.

c. 15. Estrena de las escuelas de S. Ermenegildo.

c. 16. Historia del Colegio de S. Ermenegildo desde 1602 asta 1606.

c. 17. Historia del Colegio de Guadix desde el año de 1600.

18. Memorial del mal govierno del Tariña Arçobispal de Sevilla.

c. 19 Razon del Coll.o de Cadiz ala Ciudad en aver cerrado las escuelas de leer y escrivir q. alli avia.

20 Papel de mero, ò mixto exercicio eclesiastico q. puede, y q. debe hazer.

21. Parezer sobre la paga de los reditos de un censo.

c. 22 Reparo que se haze en la dedicatoria del libro de gemitu Columbae del P. Cardenal Belarmino.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA GRANADA

23. Reparo sobre la lei 11 de Toro.

C. 24. Fiestas de Sevilla en las Beatificaciones de Nuestros santos.

C. 25. Letras Annuas de la Provincia de Andaluzia de los años que se ponen aqui: 1581. y 1584. y 1591. y 1606. y 1611. y 1613. y 1617. y 1618. y 1619. y 1620. de Cordova de 1634.

C. 26. Cinco Decisiones en materia de Tesoros.

Todos los papeles deste 7. tomo son

M. S.

C. 27. Las respuestas de Nro. P.e General q̃ truxo el P.e Melchor de Castro año de 1591.

C. 28. Quien fue el fundador del Collegio de Osuna.

C. 29. Annua del Colegio de S. Ermenegildo del año de 1620.

C. 30. Sermon de S. Ignacio.

C. 31. Sermon del Bapt.a al rei el P.e Pedraza.

C. 32. Papel acerca del rezo de S. Ignacio, y S. Xavier. este punto lo trata el P.e Gomez latissimam.te en el 2 quaderno del tomo que tengo de sus dudas morales.

33. Devociones para difuntos.

C. 34. Carta del Cardenal Zapata agradeciendo al P.e Pineda el expurgatorio.

C. 35. Varias cartas acerca del Motin de las Universidades contra la Comp.a

C. 36. Varios papeles, y cartas acerca del Motin en Cordova de las religiones contra la Comp.a por sujetarse al Obispo Tobera.

Annuæ litteræ de Bætica Prouincia.

Ad Annum millesimum sexcentisimum decimum octauum.

Sociorum distributio, et summa

Quem V. P. auspicijs faustum, accurata prouidentia sartum tectum, annum millenum, sexcentenum, decimum octauum, Societatis per Beticam dispersa, lustrarunt oculi, a distributione, et summa capitum anni eiusdem auspicabor. Laborarunt in Hispalensi professorum domo ad 60. Ex his partim sacerdotes, partim coadiutores. Collegium itidem Hispalense aluit nostratum 73, quorum 21 sacerdotes; 28 scholares; reliqui coadiutores. Tyrocinium in eadem urbe situm 74. 7 sacerdotes; 9 coadiutores antiquos; 42 scholares nouicios; 19 coadiutores. Collegium Anglicanum; ex nostratibus 14; ex exteris, alumnos vndetriginta. Collegium Cordubense 96. Sexdecim sacerdotes; 23 scholares; reliquum coadiutores. Docuerunt in nostratibus scholis 4 sacerdotes scholasticam, positiuam, moralemque Theologiam; Duo, logicam, et Philosophiam, et duo alij, et totidem scholares Latinam Litteraturam. Collegium Granatense 93. 27 sacerdotes; 34 scholares; 32 coadiutores. Ex sacerdotibus 7 magistros agunt cum Theologiæ scholasticæ, moralis, et positiuæ, tum Philosophiæ, et Latinitatis quam etiam 3 scholastici pueris tradunt in gymnasijs inferioribus. Montellanum 39. 7 sacerdotes; 16 scholares, 11 coadiutores. Vnus ex sacerdotibus Seminarij fratrum institutor est. Alter cum alio scholari preceptore cæterorum quoad Grammaticem: duo item coadiutores, quoad elementa. Gaditanum 16. 8 sacerdotes, ex ijs, duos grammaticis institutionibus tradendis occupatos; totidem coadiutores, et ex ijs item duos puerijs elementarijs vacantes. Xerezanum, sacerdotes 8. et totidem coadiutores, Docent duo ex sacerdotibus grammaticam. Igiberense 6 sacerdotes, totidem coadiutores. Vnus eorum puerorum incumbit scriptioni. Marchenense, iam, quod 3. probationis sedes extitit 24 fouit capita, iam nunc 18. 8 sacerdotes, et 10 fratres. Sacerdos vnus: et scholasticus alter docent latinas Litteras. Baezanum 12. 5 sacerdotes; 7 coadiutores. Malacitanum 20. 10 sacerdotes. 8 coadiutores, duos scholasticos. Cazornalum 6 sacerdotes; vnum scholarem Grammaticæ preceptorem; 8 coadiutores, quorum duo ludimagistri primorum elementorum. Vbedanum 12. 6 sacerdotes, vnum scholarem, 5 coadiutores. Astigitanum 19. 9 sacerdotes: Magistri 4 sunt. Theologiæ moralis, et artium duo; duo alij Latinitatis; Vnus scholaris Grammaticem docens, cæteri coadiutores. Guadixense 12. 5 sacerdotes; ceteros coadiutores. Fregenalense 15. 7 sacerdotes, quorum alter artium

tium legit curriculum; alter, simul et scholaris unus, Grammaticam; & coadiu tores. Antiqueranum 6. Sacerdotes; totidem coadiutores. + Utiturgitanum, seu Induxarense, 4.r sacerdotes, unicum scholarem; 3 coadiutores. Duo ex eisdem, sacerdos, et scholaris puellos ad latium sermonem erudiunt. Postremo in Giennensi sede resederunt 5. sacerdotes; 4.r coadiutores.

+ Ossunense 5. sacerdotes, 6. coadiutores.

Unde si et bonum hoc hunc Societatis cumulum, qua in animorum cultu Beticam totam, qua patet, laboratrix plagam pererrat, ad calculum supputando redu xerim, inveniam, subducta ratione, perfecta summa in 22. domicilijs 620. anno 1613. è nostris inhabitasse. Iam vero propior narratio singulatim ineunda est.

1 Domus professa Hispalensis.

Quemadmodum domus hac principe momento suffulta, et praecipuo Societatis pondere fundatam, inter reliquas Provinciae tota, caput exerit, sic quot quot illam incolunt, in arctissimo, individuoque virtutum omnium complexu, in accurata stataque consti tutionum observatione, in inviolato constantis animi à vitae religionis ardore, splen didissima, ut saepe alias, hoc anno explicuerunt lumina. Serpere inde foras ad solent, iuxta Societatis leges, alieni commodi urgentes sollicitudines, sacramentis administrandis primum, ad quae in confluente externorum multitudine, nunquam est interrupta sedulitas, tum concionibus ad populum, auditorum copia confertis, deinde amicitijs redintegrandis, post crebris ad oppida excursionibus exactis, tum demumque carce rum ministerijs, è quibus immensa metitur bonorum messis. Ego unam, et alteram euentuum spicam selligam, omittendo plures alias, quae multorum possent horrea lo cuplete copia beare, transigo vero tacitus, tum quia passim sese obvijs obiectant, et sic eorumdem quotidiana crebritas peregrinam illam, et insolitam faciem, qua rara, novaque portenta, effectaque oculis ostentari solent, illis ademit. Tum quia subijcien da, ceterorum referunt imagines, et ijsdem pene lineamentorum formis picta ducuntur. Illud non facile omisserim: quidquid ad domesticae disciplinae spectans nitorem, quid quid ad religiosae vitae saporem vernaculum attinens, aliorum collegiorum calami in historiae pluteum retulerint, dubio procul de domo hac intelligendum etiam est, ut pote in qua medulla spiritualis vitae ex Provincia delibata, vigens in lectissi mo flore ab oriente ad occidentem solem vitiorum multitudinis confluentis exceptrix est.

Atque imprimis prima unius ex nostratibus concio, quadragesima in templo ma ximo habita, animorum fuit duorum dissidentium conciliatrix. Nam cum à pri mordio Ecclesiasten è sublimi loco viderent de inimicorum amore sermonis texuisse filum: decreverunt ambo Deo architectante amicitias, odia restinguere, et qui dispersi antea, et pallabundi fuerant, divaeque charitatis è congressu fratres extorres, sibi ipsis volen tes, lubentes persuaserunt, obiectum rixae vallum, oppositumque discordiae aggerem protinus dispulverare [?]. Igitur veniunt recta ambo ad primorem virum, pie

tatis

tatis et auctoritatis plenum; (Ramigeri quoque de Ecclesiasticis erant primarijs) palo-
ram illo sistunt sese, et Iudicem capiunt arbitrum animi controversiarum. Cui
alter te etiam num statuo iudicem, inquit, interque nos aequissimum Diribito-
rem. Ad prudentiam tuam causam sane sipariam appendo, ut sine pena sententiam
feras, utrum hoc presenti conatu, indubitam iurium in me hominem amatoris conscien-
tiae medellae satisfaciam, an non? Serio nunc ergo dico, et pronuntio hisce novem men-
sium spatijs interiectis, quibus cum meo adversario profundo mersus, obstinatoque
silentio colloquium illum non miscui; imo ira civili exasperata furore, inimici-
tiarum enses prouidit. Obcaecatus iracundia dixi: illa me, quasi luminibus vi-
duarat, ut in connivens non intuerer solem, ita egrescentes oculi lucem reformi-
dant. Volo igitur iniurijs parcere, et sit iam tandem aliquando, mutuo conciliato
amore, adversorum animorum inimicam restinguamus sitim, et relicta spuria
infernorum semita in salubrem redeamus vitam.

Non absimili plane successu (ut ad consentaneum huic eventum transgrediar)
tumidas fervoentium duorum discordias unus e familia nostra extraduxit in tran-
quillam pacem. Nam cum iudices duo, super unius cuiusque ditionibus, eo contro-
versiarum essent redacti, excandescenti iactati iratorum fluctuum illisu, ut
singuli instrumenta in scriptis absoluta haberent, quibus ad Regie maiestatis
tribunal transmissis, reciproca secum ipsi conflictarentur strage; postquam
cognovit unus nostrum animos amara solicitudine pertinaces: accurrit festinus, et
utrumque iudicem convenit singulatim. Atqui tali congressu Deus optimus maxi-
mus ita in nos corda condocefecit, et ad altam erudiuit pacem, ut hostiles papyraceae strues
ambabus interceptae manibus dissecarentur in frusta. Quibus ruptis compedibus, quo
effracto carcere, quo tenebatur vinculata, Charitas ipsa explicuit frontem, sereno
risu, et iudices tranquillavit. Sic noster dissitos reconciliavit, et sibi, et Societati
devinxit.

Nec silentio meretur obuolui, hinc Societatis benignus misericordia splendor, in-
de filiorum erga parentem pietas triumphum agens. Cum enim Sociorum unus fu-
turus subsidio remigibus acciret ad transtra, Senem offendit fors, diro remigio
mancipatum, et duos filios habentem in sodalitate miserae illius assiduae fortunae:
sed dignam profecto eorumdem pietatem vidit, ad cuius commendationem piae omnium
linguae, rubigine summota, silentium rumperent, sicut ad illam etiam haererent, et
stuperent oculi. Namque filiorum unus collens, reverensque paternos canos, dum
triremes egrediebantur e portu, patris sui loco remigabat, atque subsidentia genua,
imbelles artus, languentia brachia fidelis remex levabat. Alter eodem spiritu pietatis
adflatus victum quaeritando alebat inopem sane familiam industria, laboreque; cum
tamen filij ambo vitam liberam traducerent, nec morosis remorum legibus obligatam.
Perculit statim Sacerdotis animum commiseratio, et charitatis ictu permotus satagit,
obtinetque, ut deinceps tres in libertatem vindicati repudium mari dicant, nulliusque
eorum deinceps ad catenam alligatus fluctibus colluctetur.

Non

Non nihil ab ipso carceris functionibus obitis vacemus. Ea, quae egregium admodum ista, qua patet, urbe nomen retinuerunt, Licet non adeo ubere divitate provenit fecit perdita plebecula, quae callum, cum in vinculis iaceret, ac in vitijs obduxerit, passim deponere didicit. Ibidem nihilominus ad quadragesimae ferias exhortationes sunt additae. Post, sacrum Eucharistiae subsequutum epulum, praemisso confessionis remedio, ad quod adhibendum non domesticus duntaxat nostrorum, verumetiam externus aliorum religiosorum ascitus sudavit labor; per trium hebdomadarum spatia sedulo exantlatus, ut hi ei vincti suavia efficacia inescati, Ecclesiasticae parerent legi. Hos autem peccatorum luta macula candidos, pia Pro Episcopi beneficentia erexit, benevolentia animavit. Nam praeterquam vinctis omnibus adstantibus sacrum fecit, cantoribus quae templi maximi evocatis celebritatem cohonestavit. Ipse manu propria, coelesti animas munivit cibatu; Tandem secundam mensam largiens, et corpora omnium etiam num pavit.

Sed nec illud, ex carcerario fructu demessum taciturnitate incestabo. Cum quidam, capitis poena plexi, obiecto crimine falso, nobilem quemdam proscripsissent, idque iterato rogati fecissent ratum, et ea propter iam nobilis ille carcere premeretur, ipseque suo honore nimium periclitaretur, imo et gladius iam iam suo pene luderet iugulo: Dei ope factum est a socio, qui puniendos ad patibulum usque fuerat comitatus, ut ante suspendium, nobilis hominis innocentia proscripti palam fieret, attestantibus damnatorum singulis, proscriptum nimirum iniuria premi, falso illum accusari, rogareque se iudices, ut hominem impune abire permittant, nec patiantur innoxium ulterius pati. Quod iuridice scriptum contenta voce ad aures populi perlectum, nobilem, quem praedixi, imposito satis superque gravi crimine deoneravit, et famam alienam nutantem confirmavit, ~~erexit~~que. Quam obrem causa furens, et bella movens, in ficti, personatique rei summam perniciem perarmata, deficiente materie haesit, et imminens malorum mons molle corruit sua. Nam innocens, suique pristina ditione donatus, carcerem liquit, nec ullum omnino pecuniarium impendium fecit, sed, ut egreditur, recta domum nostram petit, et gratias nostro socio agit illius libertatis vindici.

Explicet etiam num paululum vela missionum huius domus exculta sedulitas, divinaque aura inspirata placidam auribus, tametsi per brevi motu narrationis suavitatem instillet. Instruxit, perfecitque missionem domus haec ad Aredeam

\+ oppidum, quod Comarcae de Ayamonte ex Hispalensi dioecesi. Ad sane adornandam summo opere Pro Episcopus Hispalensis institit. Missi sunt duo sacerdotes, magno Metropolitani plausu, qui vice sua, ad casus ut fungerentur, et quidquid ad expensas opus, ubere concessit sinu profusaque ut aiunt manu. Tres fere menses omnem eam ditionem socij nostri pererrarunt, Ubi duplex illud

\+ Confessionum

nostratum + tribunal, et sacrarum concionum suggesta, diu noctuque videres, conferta populorum multitudine cincta. Ibi salubri dolore convulsi suorum scelerum poenitentes erumpentibus madebant lacrymis, ibi suspiria, imo trahebantur pectore, ibi singultus crebri, auditorum corda pungebant. Ad haec docebantur rudimenta Fidei pueri iuxta ac caeteri adolescentes. Hae etiam publicae vix Eccle-

siasticarum precum clamoribus personabant. Ipse sub noctis primordium corpora scuticis castigabant. Ex quibus Societatis industriis non facile dixerim, quantum libere, et aperto campo sese extulerit gloria Dei, et de scelerum insolentia triumphaverit, quam spectatus et laetissimus animarum fructus. Equidem gratia Dei, accersitis hinc inde scatebrarum mille fonticulis, oppidanas late regiones videbatur inundasse.

Sed age ad rem propius accedentes ad singularia exempla transgrediamur. Estu bellico, et civilibus odijs, nescio ob quae contumeliosa verba oppidum integrum flagrabat. Atque oppidani factionibus tumultuantes, in mutuam sui ipsorum perniciem gladios exacuentes, seditionem concitabant. Eo fuerat res subito provecta, ut illius ditionis dux erexisset quaesitorem, qui in recentis seditionis capita puniter animadverteret. Deus bone quam nobili, in hac parte dote, a Deo donata est una Societas! Ubi primum fixere pedem Sacerdotes nostri in oppidulo; Ubi primum resciverunt instructas, et inclinatas ad caedem acies: Concitato cursu, et charitatis fervore exstimulati, in medium intestinarum litium agmen saluti et corporis, et animi providentes, de exitu irruperunt. Nam factiosos omnes in amicam pacem composuerunt, dein de Ducem ipsum spumantem, et supplicium sellere reipublicae perturbatoribus minitantem, tandem in delicti condonationem emollierunt. Sic nulla edita clade omnis ille armorum rumor, et fragor, composita pace obrutus, siluit. Et unde timebatur exitium inde illustris, ab hac minima Societate parta victoria emersit.

Ab eodem industrio Societatis fonte exemplum illud manavit, quod universam hanc missionem mirifice clarabit. Fuit porro quaedam salus animae, quam ad sociorum nostrorum manus, efficaci gratiae afflatu, tamquam truculentam feram venabulo transverberatam adduxit venator Deus. Sic certe ex inferni faucibus extrahit. Etenim cum quidam filiam suam incestasset, et ex ea liberos suscepisset, ea tandem, quam turpissimi iam thori taedebat, nubere volenti, flagitium flagitio adglutinans, veneno vitam eripuit. Nec hic sistere passus est facinorum profluvium, sed torrentis instar, ruptis alvei marginibus, quaquaversum porrectus exundat. Quippe qui errata mente recogitans, Ast nefarijs eius tot criminibus, nunquam existimavit ex illo culparum averno posse revocare gradum, superasque evadere ad auras. Proinde animo consternatus, divinae misericordiae diffidens desperavit, et ad barbaros mauros, ut Mahumetanae sectae toxicum ebiberet profectus est. sed dum medium conficit iter, audit praecipientem: Ingredere in templum talis oppidi, invenies morbi paratam medicinam. Ingreditur cum e nostris concionatoribus unus inclamabat: peccator licet tua scelera maris ampli vincant arenas, celsior tamen eminet misericordia Dei, ut parcat. Hoc audito extemplo homini exurgit spes, pudet illum anteactae vitae, et, quam credi potest amarior flensque ad Sacerdotis nostri genua provolvitur, cuius interventu ad ovile Dei ovis erratica repetijt.

Collegium Hispalense

Principium exordientis anni in hoc collegio, adnato suo sanctae aedificationis iure, sibi vendicare videtur fratris Sebastiani de Cazeres, coadiutoris temporalis formati de statione vitae decessio. Obiit ille porolaxa, gravique morte, cum 54 aetatis ageret annum, qui in libero religioso famulatu 30 in Societate transegit. Nec ignavum, inersque praebuit virtutum internarum exemplar, dum adhuc temporariae animationis lenior afflaret aura,

ante

ante quam præpropere ad tumulum mortis vocaretur accitu. Non ad laboris ærumnam toto semper ferebatur nisu, et quandiu obeundis actionibus vegetum sensit corpus, et acre; et quandiu refractis virib. debilitatum nutabat. in Pistoris officio, et rei familiaris magazinæ et mollis administratione diffusa, cuius iam pridem solertem gesserat curam inquilinus vuricala cata semper religiosius prudentia abunde filialem Societatis ostentavit fidem. Iam cum lethali ac mortifero morbo depressus, ilium laborans dolore vomitione stomachi subversi non sistens, fastiditum respuens cibum, in lecto iactabundus decubuit; Patientiæ se prodidit veterrimum amatorem. Postremo sui nuntium obitus, quem iam inde a diebus quindecim, cælico, quasi prædixerat spiritu, excepit vultu hilari, et nimio Deum suum intuendi desiderii, flagrans æstu, alte synceræ permissus paci, pignori illius æternum duraturæ efflavit animam. ~

Verum si tam strenuo, intra sui gradus præscriptos limites operario, nos omnes indigere fecit, Deus ad se accito: Non tamen oblivisci nescius desertum locum, et vacuatam sedem ex memoria deposuit, cum aliis Scholasticis, et Coadiutoribus in Societatem admissis, magna nostrum consensione, flagrantibus votis, spei in posterum cumulati provientis, copias nostras instrueret, et quasi subcenturiatis militib. aggeraret.

Scintillæ sunt isthæc non quæ abeunt in vagum pulverem, atque exili luminis ictu trepide, cito perituræ fatiscunt; sed qua calentem nimium charitatis fervorem propalent. Nam præter exactas summo studio, incredibili devotione multiplici que fervore, statas, ut patitur consuetudo, annales exercitationes, nostri ordinis arma decretoria, præter æstuantem Sociorum ardorem in virtutib. progressus faciendi, religiosi que instituti cumulum adaugendi, plubicas mortificationes peramanter inierunt. Et vani honoris abiiciendi, inflatæ que mundanæ, proterendæ causa pompæ; fusca toga, viti lacomaSqualido protritoque galero, ad religiosarum familiarum valvas adire, ibi cum mendicabulis, et paupere turba corrogare tenuem stipem. Iisdem ferculis esculentis vesci: amphoras aquæ plenas asportare, trahere; Tum demum ardenti proximorum iuvaminis zelo accensi, per compita, per plateas urbis excurrere, exhortationes habere Scholastici nostri potissimum dieb. festis e studiorum cavea, leonum instar exeuntes, sordidam, et profligatam gentem ex infima plebe, ad Templa, sacrum audituram cogere, et minore adsuescunt, et id genus sunt innumera, quibus, Spiritu Sancto afflatore, spiritualium hostium machinæ ad illaqueandas animas obversæ, dispulverantur.

Hanc ignis vibrantis flammam longe late que excrevisse, et illius incendio Viennam externorum Museo nostro adolescentem pueritiam conflagrasse; didicerunt experimento frequenti, qua nostri, qua alieni religiosi, qua ceteri. Nostri vident in agnellis piis sacramentorum frequentem usum altas radices agere et a teneris unguiculis amorem religiosæ vitæ, cernunt in multorum corda instillatus. Alieni religiosi, cum adolescentes ad cænobia convolant, nomina daturi; hanc uberem messem demetunt. Deinde ista ceteri odorantes, quam bonos in hominum animos stellæ spondeant influxus facile præsentiunt.

Id, quod de externis Scholasticis ex toto scholæ theatro, sum universim præfatus, nobiliori iure, fama perennatura sibi adsciscit annunciatæ Deiparæ, sacrum sodalitium, adscriptis sæpe Virginis ancillatui, Canonicis, auditoribus, civitatis que primorib. in

dies

dies nobilitatum. Etenim in tutelarii, suarum obedientia legum in Sacramentorum festina
frequentia; in Deipare celebrandis festos dies, non magnificentia vulgari, nec modico ap-
paratu; in aegrotis invisendis, lauto ac pretioso saepius egros reficiendo cibatu, in
aliis denique Charitatis officiis, palam ad se convertunt Urbis lumina.

Et vero, tametsi proprior huius Collegii, pulverem litterarium terere, seges est,
non tamen adeo arcte stringit vinculis, atque manus ligat, ut non etiam ad alia explica-
uerit Societatis munia, fortunato exitu. Quidam in publica doctrinae pompa ab ex hor-
tatore patre audiens peccato mortifero nuptam inesse mollem, penitudinis salubris tra-
bali confossus telo, ad pedes unius e nostris provolutus, illacrymantibus oculis nuntium
remisit, et expiata conscientia vitae suae, iam dudum quinquaginta annorum spatiis pro-
fligatae.

Alter ita quorumdam peccatorum fluctuum medio mari iactabatur illisu, ita
perniciosorum mollinimum devorabat gurgites, ut e pravis malitiae velis veneficus
veterator, scientiam, quam sedulo ex libris hauserat, venenatam armaret, et in
perniciem animarum, honorum summam, iurgiorum seditionumque manentium
fomitem converteret. At, inopina Dei ope, parvo in initiis incendio aditus est in-
terclusus, ne ultra potentius serperet. Atque machinamenti inventor principio licet
precordiorum duritie saxeus, utpote quem, nec frangebat celicus timor, nec Tarta-
rei emolliebant poenae; factum tamen, ut expiato corde, cum infaustas artes intenta-
tas deseruerit, tum ad alias alio calentes sole terras proficisceretur, spe melioris
litteraturae.

Irrequietum praescriptum ferviorem litterarius sectatus est, legitima propria quoque seque-
la, individuo enim inter se nexu copulatae sunt pietas, et eruditio. In quinque Theo-
logiae, tribus artium theatris propugnatis, in Latinis exercitationibus Rhetorum, cete-
ris demum eruditis collusionibus, quasi intemperans litterarum palestra visa est Hi-
spalensis haec schola nostratium, precipue fratrum, celeritate in respondendo, dexteritate
in dirimendo, acumine in satisfaciendo mirifice nobilitata. Quo fit, ut ad irretientes
conscientiarum tricas enodandas ad consilia expostulanda, huius Collegii, nomen incre-
brescat docta fama.

Nec minori temporarie facultates incremento augescunt. Praeter annalem proven-
tum non exiguum, una templi fabrica, intra sex menstrua spatia fastigianda, omnium
expetita votis, nullius non rapit spectatoris mentem, et oculos, adeo subtilis sym-
metria, et conatu diligentior in eius mollitione ratio architectonica insudat.

Domus Probationis Hispalensis

His divinae officinae, tyronibus incredibiles inicit Deus devotionis aculeos. Nam
si permittas oculos illam novellam pervagari aream, omnes intueberis sancta ferven-
tioris spiritus cupidine inflammari, et tanto ardere desiderii aestu, ut ad religiosam
efformentur Societatis trutinam, ut non contenti quotidianis unius horae interstitiis,
in oratione emensis, longiora ambiverint ad orandum intervalla, et enixe con-

tenderint precibus, sibi liceret linquere lectulum ante statas communes horas, ut ceteris carpentibus somnos, illi in contemplationis delitias profunderentur latius.

Hinc crebra illa proficiscitur emulationis sanctae flammula, qua passim stimulati novitii, mutuo student alios antevertere asperitatibus, officiis abiectioribus, virtutibus religiosis. Tanto que nisu vigiles corporis insolentiam coercent, spiritus libertatis frenant, ut opus fuerit potius illum temerarium mentium impetum, illam commotionem, et concitationem incipientium reprimere, et retardare, quam, ut spiritualium exercitationum pensum absoluant, currentes admotis urgere calcaribus. Nec vani sunt Tyronum conatus, nec in cassum corpus rigoribus, caelum clamoribus fatigant. Nanque Deus (qui sua et munificentia, et prodiga liberalitas) indulgentissimus pater usque eo illos delicate tractat, tot in eorumdem sinum spirituales voluptates plena profundit manu, ita caelesti adipali dulcedine corda irrigat, suavitudinibus imbuit, ut putent delitias paradisi in praecordiorum areolis pullulare, et cetera, quae suo mundus ambitu continet, ut unum duntaxat cor meracis gaudiis exhilaratum reddant, proficere nequicquam illum.

Non se continuit spiritus ille ardor angustiis Tyrocinii cancellis, sed ultro foras erupit. Quippe publica inierunt novitii, iuxta institutum nostrum, mortificationum genera, quorum in oculis demissio, in verbis frugalitas, ingressibus temperantia, et in omni corporis motu, totius ad normam vultus modesta conformatio, et symmetria, quibusdam saecularium admirationem, blandas aliis affectionis teneras lacrymas exciuerunt. Saepe adsolent ad communia pauperum aegrotantium hospitia abire ab usque mane ad vesperum: hostiatim emendicando tenuem victum, et in his, quae maiorem nauseam provocant stomachi horrorem oppugnando, expugnando se se. Quibus laeti victoriis partis, Deo triumphatori agentes gratias, domum repetunt.

Iam vero ad acquirendam illam meracissimam obedientiam, quae tropo quodam eleganti, et verbi similitudine translata, orbata oculis sive caeca vocitatur, nullum non lapidem mouerunt. Dixit superior cuidam ut in praescriptum se conferret locum. Nec mora nec stationem deseruit nisi interpellatus ad multam noctem. Alii, ex novitiis eleemosinam corroganti iubet sacerdos exter sibi, ut calceos luto sordentes affricet, detergatque. Vix imperium protulatum est, cum ingenua procumbens humi Tyro sibi iussa capessit. Accessit novitius alter mendicans ad tabernam institoris. Cui oppido: Volo, inquit, centum flagris, fuste inflictis, te accipere. Tolerabisne ea? Ille autem hoc audito, tanquam si ad honorum apices panderetur aditus, pronus submittit genua, tollitque manus expectans intentatos ictus. Tunc admirans institor lacrymis ei subito obortis, ubique ulnis de terra elevat.

Collegium Anglicum Hispalense

Praeter usitatam degentium muniarum recto obita, praeter non infrequentes, nec sine segete excursiones ad xenodochia, ad carceres, ad triremes, grata Deo zelotypia in alumnis splenduit, palabundum hereticum gregem, quem vetus sparserat error, reducendi ad Domini caulas.

Proin

Proinde pristinus mos exhortationes ad eos faciendi, Lingua vernacula, qui ex Anglia ad hoc littus adnavigant, in aula domus seorsim, velut redintegratione instauratus est. Ubi de resipiscentia agitur, de secte repudio, de abiuranda heresi; saneque adventu proxime elapso ingenti hereticorum auditorum horum corona Doctorem populi cinctum. Et vero dum non tantum ex Anglia, nostrum inambulantes orbem; verum et qui e Gallia, Germania, Flandria sunt, de negotiosis vite generibus hinc locum consultum adeunt, fit, ut inter avidas rerum sollicitudines, divinum aliquod illis instillando familiariter, alte animis imbibant (imo et opere exequuntur, ut atque non pauci) quantum sua intersit catholicum tramitem sectari.

At etiam calidus viuit hic Litterarum amor. Nam ex Sacerdotibus illis, qui ad hoc anno ad Anglicanam missi sunt repastinandam vineam, unus Theologicas propugnauit theses magno concurrentium applausu. Deinde natalitia Xpi. nascentis egerunt vario poemate. Postremo Nauarrorum natio finem fecit, Deipare sine originaria labe concepte die festo solemniter celebrato.

Collegium Cordubense

Qui per huius Collegij secundam aream oculis circumtulerit, perfacile intuebitur florere omnia, interni precipue studium spiritalis animationis. Utque vietus marcescat nunquam, sed vividus, et lacertosus perpetuetur anime vigor; cunctos videbis domesticos, imo et antiquiores, curisque graves, prima deferentes, vigili cura, pro propero passim accursu quotannis spiritualia exercitia ambire, esurientissimos depascendi sese pingui hoc animorum epulo.

Scholastici fratres quorum (nouelle soboles) hoc Collegium adeo nobile seminarium est, si penitius aviditatem consideres mentium mortificatarum ad omne despicientie proprie genus, et asperitatis aduolantium, tam intra privatos parietes, quam extra videntibus arbitris, post iam emensum tyrocinium nouum redintegrare creduntur. Ita sese rebus spiritualibus permittunt ad inuidiam, et exemplum Nouitiorum, apud quos prima deuotionis fax solito potentior incanduit.

Ancuius Aestatissimum argumentum, et, ut aiunt, Palladia incude formatum, sufficiat, si dixerim; hisce diebus oculos nostros occupasse illa exemplorum miracula que seculis retro actis Sanctorum syncerior tulit etas. Nam in nostris repertus est peruarius, qui pro incontaminato aduersus pretiosam castimonie dotem affectu, sedaret instagnum aque gelida brume nocte precipitem, sub quo lasciviens caro naufragio mersa frigeret. Nec in aqua dumtaxat Heroice sue virtutis periculum fecit, sed etiam in ignium voracibus flammis manu interposita impatiens quietis quoduisque clauum, ut fertur, infixum ebano pelleret.

Feruor scholarum, et litterarum ardor, ut adsolet, non tenuatur. Nec minus importunus vtilis labor impensus, ut scholastici externi mistas morum honestate litterarum doctrinas imbibant. Depugnauit coram scholastico annos 20 nato:

UNIVERSITAT DE GRANADA

544

ad malum provocatrix periculosa adolescentula. At castitatis amator iuvenis, velut an-
guis lethiferum percussus venenati morsus, vipeream spirantem fugit ille ani-
mam, et trepidus accedens pavore, rem totam confessario narravit, et utrique pro bene-
ficio et indebitas Deo grates professus. Eundem non adeo decenti familiaritate mo-
nialis quaedam invitavit; sed ille severiorum verborum reprehensione licentiorem foeminae
nisum, iuvenem inescantis, correxit.

Verum ubi clarior huius apparet fructus ubertas, virginei sodalitii contuber-
nales sunt. Mirabitur spectator quisquis curioso sistat intuitu veritatis ex-
periundae, quantum grata lubentia opportuno festinato confluxu mores suos componant
ad legum suarum disciplinam, statisque diebus singulares exercitationes, ut est
illud: Diebus festis baiulis, gerulisque accersitis in egentium domum sacrum facere,
adire ad vinctos ad Virgineam simul cum iisdem Rosarii recitationem.

Iam remigum semel hac praetereuntium ad transtra paupertatem, ut sollemne est
huic sodalitio, non mediocri liberalitate, charitati plena, ditarunt. Per illos res-
ciendo, et lautioribus cibis, et a sodalibus ipsis, coram civitatis totius luminibus apportatis.
Aliqui etiam e nostris mixti tantum opus honestarunt. E quibus scholasticus frater, dum
remiges per calles publicos catenati procederent, exhortans miseros, ne suae conditionis
obligatio et nexus e memoria defluerent, mirum in modum ad honestatem cap-
tandam iniecit auditoribus faces, expressitque lacrymas.

Imo quod per raro unum de mille invenias exemplum non absimile, tres e con-
gregatione presbyteri per varia dioecesis oppida excurrerunt, qui nullo adacti humano hono-
re, nec domestico emolumento contenti, amaverunt laboriosas animorum divitias, his
missionibus incumbentes, ex quibus laeta de messa segete horrea Domini cumularunt.

Eodem etiamnum proximo anno, eo congregationis animos pia munificentia illexit, ut
de affectu iucundum, de firmitate inviolabilem, de pietate sanctum, fixum ratum
inter eos constitutum fuerit, se, in honorificum Beatae Mariae cultum debitum, ad h-
uiusdem festivas solemnitates escas miseris in carcere vinctis erogaturos, quas, urbis
dum eleemosynae tempus adventat, ipsi publice baiulant. Idque intelligere licet, praeter
immobiles illas annis omnibus ciborum largitates, quo tempore egenorum catervis hinc,
inde e plateis, e triviis, e domunculis, e paleariis deductis, praemissa expiatione, et sacra
synaxi dispertiuntur plus centum aureorum solius panis subacti, et pinsi. Ubi accidunt
non levis exempli documenta. Hoc sit index caeterorum. Defecerant ad condiendos
cibos alimenta foco. At, ubi primum duorum honestorum civium defectus lignorum
pervenit ad aures, omni mora tempore discusso, corripiunt viam per vicum indagaturi. Par-
vum temporis intervallum effluxerat, et en tibi indagatores ligna coquendis epu-
lis, ut geruli, baiulantes supra humeros servicatos, in frequentia populi, humana
iudicia impavidi aspernantes. Erant hi ex congregatione Spiritui Sancto sacra tribules,
sane subsidium illorum indigentium, quos sub paupere lare contentos, ostiatim quae-
ritandi pudet. Eorumdem admirans operam, morum compositione provocatus Antistes,
singulis annis, et profusa dextra multorum indigentiam opulentavit.

Reliqua huiusce collegii ministeria, quae vigent, quae crescunt, quae florent

aliquot

aliquot euentus circunstant. Attingam ne totum videar transire intactum. Viguit homo, quem, aut morborum continuata series, aut calamitatum importuna quassatio, aut utrumque potius asperius ex præcipitij, voraginumque pepulit, ut laboris impatiens, contra figulum suum opificem lutum viscera asperaret in concionis linguæ spiculum armaret, et Deo sæpe sic exprobraret: Nem dubio procul (quod sæpicule audio ore aliorum circumferri) te meum non puto Patrem. Tuam misericordiam despondeo, toties expetitam, semper inexpertam. O homule! o argilla! ingreditur fors nostram (etiam eo non assueverat) domum, et in familiari unius nostrum congressu vulnus explicuit pectoris exulcerati. Sed talia, cor emollientia aures eius terebrarunt, ut in lacrymarum flumina effusus, in pœnitentiæ sacramento latens venenum vomuerit peccatorum virus, Deique conformatus lubentiæ, per sacramenti huiusce medicamen procurat iteratam valetudinem.

Alius propriæ salutis, et probæ confessionis indigus, hoc perfecit occasione oblata. Erat forsan in genua procumbens, ante Divæ matris aram sese tutelari commendans; quando orantis derepente sese obtutibus obiecit ignoti noua forma viri, proceritatis peregrinæ, fusci coloris, qui ex asperato, torvoque aspectu, malum quiddam illi minitatus, ex templo pedem extulit. Attentum videns homo ille, horroris licet, et pavoris plenus visum protinus secutus est, sed quantumvis curiosa, celerique usus fuit indagine, ulterius non vidit evanidam imaginem. Alter ab inquieti cordis fluctibus, tanquam procellosi efferuescentis freti postquam conscientiam confessario explicuit, in altam venit dulcemque malaciam. Ecclesiasticus quidam centum leucas exantlavit, voto, et indigentia conscientiæ confessario aperiendæ; qui fructus præcipue capitur frequentissimo populi ad Iubileum menstruum concursu. Multi sunt coniuges in concordiam amicam reducti, qui aut uxores e domo eiecerant, aut si non re ipsa, in animum saltem induxerant, aut diu, quasi profugæ, non convixerant. Reconciliationes item sunt effectæ quæ in se cohibebant + sudoris, et mollis, quod inter nobiles mirentur, exigua federandarum partium spe. Duo invicem provocati ad certamen civili decernuri duello, uno pacificatore nostro in gratiam restituti sunt. + plurimus

Erga nostrum Patrem. ss. affectum populi testantur affatim ante altare splendentia lumina. Inter reliquas urbe tota caput exerit eius altaris machina. Ibi ma iestas artis subtilis cum expensis concertat, tam audaci huius operis conatu, ut dubites, artificium ne expensas, an hæ illud superent. Nam corporis primi perfectio octingentis constitit aureis, præter aliam ingentem summam ante hac in eo opere erogatam. Est frontale limpidum iaspideum, color varius sanguinis, et lactis grata mistione flosculis auratis distinctum opere conflatili, totum adeo de peregrinitate varium, ut cuiusuis intuentis fallat oculos. Eodem opere sacrarium perpolitum est, ubi etiam celebrioribus Iubileorum diebus celesti Dominici corporis populus pascatur epulo. Cuius ob rem est datum vas argenteum deauratum fere aureorum ·60·. Argentea item candelabra ·220· aureorum. Mitto plura, quæ si persequerer, nimium hæc narratio excresceret, qualis altaris Deiparæ sumptuosa deauratio est, frontale albentis serici vasi pretio præcii, innumera ornamenta sacra. Tum denique Bibliotheca ad ducentos librorum aureos incremento fecundata.

Collegium Granatense

Priuata, et domestica Granatensis disciplina nulla sui ruina in ignauescentem imbecillitatem subsidens, semper fuit suo vigore florentior. Etenim quotidianarum exercitationum vsus, scilicet, spiritalia exercitia peractum in secretius penetrale secedere, ægrotantium xenodochia, prehensorum carceres, conscientias expiatum, inuisere; gemellos, et pannosos diebus festis tota ciuitate dispersos, auditum missam, accersere in frequentioribus locis verba facere; Postremo vrbem pene totam, vt moris est, doctrinarum pompis lustrare, mirum est, quam viuidus, victus nunquam, constitit, et quot animæ hac operarum industria peccatorum saxis grauatæ, in lenem tranquillitatem exoneratæ sunt.

Hinc fit, vt æstimationem proprij, interni lucri, et proximorum vsuræ altè animis imbiberint, et ad hasce diuinas accessiones sese accingant. Vtrumque de exemplis testabor, cum externis, tum priuatis. Primum omnium vestibulum occupet duorum fratrum, quod tanquam suum, cælum nobis detraxit, spolium, morte obita præmatura. Vnus fuit Frater Petrus de Fuentes, ortu Xerezanus, septem, et viginti natus annos, qui absoluto artium curriculo illius thesium cum splendore defensor in arenam litterariam descendit vlterius facturus gradum. Magno erat ingenio, et religione virtutis obedientiæ, et Societatis limine diligens cum voluptate obseruator; At primas retulit humilitati sollicitudines, fugiens, quo decuit nisu, honorem thesium propugnandarum. Animoque sancitum habebat Deo bene volente, et obedientia sospite, Confessariorum, quoad viueret, sellæ se tenacius prehensurum vtpote ab ostentationis alienam periculo mundique plausu. Tirumque, et aliarum virtutum orationis, paupertatis decorem fouenti non prorogatum vitæ spatium felici morte compensauit Deus.

Iisdem non dissimilis gressibus vitæ confecit cursum Frater Martinus Emanuel Granatensis Theologiam discens, bonæ spei, nec deterior virtute iuuenis. Præparauit præmiator Deus suum famulum perpetuæ febris marcore, et tabe, qua velut in fornaceo catillo virtutum suarum rubiginem detersit.

Iam æternorum vberem fructum ex huius Collegij frutice decerptum ostendamus exemplis. Magnum est, quantum concionatores nostri ciuibus attulerunt emolumenti potissimum præcipuus inter eos, cuius impigrus, pergratusque omnibus labor, interminato passim auditorum accursu comprobatus, voce prius è pulpito maturans, in multam animarum frugem falcem immisit, vt pauca hæc exempla docebunt.

Quidam in dignitatis constitutus celsitate, postquam eius verba ignium, vt sic dicam, flammis fumantia, ad aures suas penetrassent, et post illas protinus ad cor, confugit illico ad eum, vt ad medicum, atque ad pedes sese concionatoris lacrymabundus prouoluens, medicinam expetebat valenti, et vetusto morbo. Penitet salubriter; vniuersæ anteactæ vitæ nodos per pænitentiæ sacramentum extricat; valedicit scandalo publico; summam pecuniarum distribuit, ad optimam se frugem recipit; cuius quoque vestigijs insistit fæmina, ad cuius fædum consortium hominem lasciuia pellexerat.

Alius, qui annos abhinc quinquaginta, multis et atrocibus sceleribus admissis pene enormiter iacebat obrutus, eiusdem Patris exortatione audita venit eiulans, vellicansque barbas, in penitudinis demostrationem. Haud aliter nobilem equitem, cui, ut aiunt, peccatorum erat mantica a tergo, ita Deus rationum concionantis acri pondere strinxit, et pressit, ut reluctans a pectus, et suaue imperium detrectans, tandem tandem superauit, opima praeda. Interdum curiosa vanitudine adactae mulierculae, projectam peccatrices ad concionem confluxerunt. Sed, Deus bone, intorsit diua magistra manus per aurium semitas in damulas errabundas venenatum iaculum. Et videres earumdas impetum non valentes reprimere, in medium prosilire, inclamantes, misericordiam, diuinum rorem sitientes, Confessarium desiderantes, apud quem, quot quot numerani, corda fundentes, scelerum pelagus, nullo fusum antea adiacenti litore, vitae prosque initiatae limitibus terminarunt. Et quidem quod ad confessiones attinet, Sanctas quasdam rediisse quadragesimae ultimas ferias per spatia menstrua videmus. labb menstrualis Iubilaei auiditas quaestuosa.

Quae dixi hactenus tangunt propriora, transeam ad aliena. Quatuor Congregationum, quae has aulas, haec nostra terunt limina et quibus feruor, par et deuotio in dispari sorte. Quaeque ad sua munia primo semper animatur spiritu. Nec tam erga se, in bono progrediendo, verum erga alios benignitatem ostentant. In primis congregatio, cui a Sancta Trinitate nomen inditum, diem suum festum celebrauit ingenti apparatu, pompae pleno. Sed antequam initiaretur, magnam vinctorum multitudinem, e carceris custodia in libertatem vindicarunt, debitoribus, et creditoribus foederatis, duum millium aureorum pretio congesta pace. Quidam etiam eques, annoque caritate urgente, quadringentos aureos excussit ex arca pauperibus distribuendos, hac lege, ut sedulam preces ferrent de expiata conscientia in Societate.

Item Spiritus Sancti congregatio in omnigeno misericordiae genere spectaculum est, commune pauperum aerarium est. Inambulant urbem, ut de more habent, eleemosinas corrogando, quibus innumeris subuenitur, quos clanculum verecunda premit egestas bono apud cives nomine conciliato. Item nociturae culparum occasiones, ac fractusque tolluntur. Nec deterrentur a coeptis, quamuis collecturi eleemosinas noctu ostiatim obambulent, et saepe, aut vigeat ningens elementum, aut nubes largissimo perfluant imbre. Quater insuper de congregatione diebus cultui diuo dedicatis adsistunt in lupanari, ipso in limine, porticuve altare erigentes, Christi effigie in cruce morientis ornatum, ut scilicet pro virili parte contendant, quo possint stratagemate, ne dierum synceriorum splendor impura obscenitate turpetur. Multaeque prostibulari vetu pedem agentes, qua nostrum exhortationibus e sublimiori loco habitis, qua de congregatione precibus, qua saepe pollicitationibus transigendae vitae in posterum, non ita pauperae vitae ductu, a nefariis arcentur mercibus in meliorem conditionem ac, vel e dotatae nubunt, vel in tutum foeminarum conuentum recipiunt sese, daemonis imperio ereptae. De congregatione, cui a Saluatore nomen est, illud dicam, omnia sua munia firma, varaque consistere, una solertia in cumulum surgere, siue de conuentibus ad conciunculas, ad doctrinas annuas sermo instituatur, siue de in

truendis edibus, sive de ægrorum domibus, carceribus visitandis, Dei gloria, nos
træ solatio, omnium utilitate.

Cæterum fructus hic haudquaquam Granatæ cohibitus, quin per exteras quoque
terras, tanquam fluminis alveus exundet. Nam duos integros menses Sacerdotibus
per terras, tractusque Rondæ, Diœcesis malacensis oppidatim discurrentibus, docen
do rudimenta Fidei, concionando, confessiones excipiendo, ingens fuit oppidano
rum copia Tartareis faucibus extracta. Aliqua non prætermittam.

Ecclesiasticus quidam in primo iuventæ flore, apud Confessarium conscientiam
totam serius scrutator everterat, tanto interno sensu pœnitudinis austeræ asperatus con
traxit se, ut bonam deinceps sponderet frugem. Sed cor contritum, et humiliatum
non ducens despicatui Deus, continuo illum accersiit, uti speramus, ad præmium.

Femina quædam nefariæ, et sceleratæ vitæ, cum tres dies veterno fuisset con
sopita, ac sine contritionis signis mors illi viam maturaret, Patribus tandem
Virgineas recitantibus Litanias ad se rediit, confessionem expetiit, et ut à reatibus est
absoluta, cursum suum absoluit. E contrario Ecclesiastico alii accidit canos peccanti, et
sera ætate, et moribus profligatis. Hic enim per omnia Patrum documenta protellans, longe
abigens confessionis curam, luxuria consepultus, stupore captus, intestato, sine dolo
ris nutu, moritur.

Hactenus illuxit filiorum labor, sanctissimi etiamnum Parentis nostri Igna
tii, aliquid miraculorum adnectam. Egressus est nostratium quidam excepturus confe
ssionem feminæ, apoplexis morbo correptæ. Reperit sine loquella, sine sensu. Pater,
post tentata frustra remedia crebra, os iubet aperiri, et imagunculam è rosario
pendulam supra linguam statui. Ignatii meritas! E templo stupore excusso, allo
quium ei restitutum est, ad pœnitentiæ sacramentum accessit, testamentum perfecit
coram Patribus Cappucinis, et magno aliorum cœtu, inclamantibus, rem fuisse
miraculi plenam.

Patris nostri denique effigiem vehementer dæmones exhorrescunt. Equitis cuius
dam filia, visa et spectra patiebatur. Nam Dæmon generis humani perduellis,
spectandus obversabatur ante oculos, iam fœdum agebat horrificum Æthiopem, iam
itidem imitabatur aniculam verrucosam, iam cati astutique felis, iam elegantis
speciei pueri, iam lasciuientis puellæ, mentiebatur fucum. Pollicens hisce artibus
veterator egregius, illius domi habitatores incantati, ut fama loquitur, thesauri,
multiplicata fore fœcunditate beandos. In eum scopum dirigens hæc iacula, ut
Equitis totam domum, (multi etenim iam ex ea collocutores in hac tragicomedia)
audi illecebram inescatam, in multorum traheret peccatorum decipulam. Eques unus
de Societate convenit, rem totam historicus narrat. Accipit iconculam B. Igna
tii, ad filiæ pectus appendit, à quo tempore horrentia quæque spectra Ignatii glo
ria penitus evanuerunt.

Collegium Montellanum

De spirituali Nostrum progressu illud pronuntiandum occurrit: Seminarium hoc à Nouitiatu nullis dissidere interuallis. Ita sui fratres memores virtutes promouent, vt ad primordialis Tyrocinij videantur incudem reformari, nec à disciplinis, quas ebiberunt primo, deflexerint. Quibus accessiones adiungunt eruditarum Litterarum.

Nec minori inualescens luce proximorum animos fructus peruasit, scilicet cumulata ad confessarios frequentia dieb. Iubilei menstrui, et annuatim quadraginta horarum concionibus statis, et communibus hebdomatim externorum verberationibus, tempore quadragenario. Id qd præcipue effecit Deus missione, qua ad oppidum de Priego à Nostris excursum est, vbi animæ profundo mersæ, ab iracundo enatarunt mari. Missa facio subsidia vinctorum, infirmorum ab hoc Collegio solatia præstita, quin flammantis solis æstus, quin late refusus imber, quominus nostri socij, ab hæc Societatis officia conuolent, obstaculum tradat.

Solers scholarum cura externarum nullum non excutit torporem, siue ad annales Doctrinas, ad auditorum numerum, ad morum compositionem, oculos circumferas. Vestigium hoc apparet index animi, nam videlicet, Xi Domini, Deiparæ q3 celebritates deuota dignitate colunt, vocum, et instrumentorum musica festiuitate, ac deinde extinctum penitus, et sepultum obliuione Annuntiatæ sodalitium multis abhinc diebus recenti memoria in vitam iterum animarunt.

Ardet hic etiam adfectus erga B. P. N. cui respondet ipse non indiligens premiator. Honesta quædam Fæmina ita fatigabatur difficili pressa partu, vt cum iam remedijs nullus fermè pateret aditus, humanæ medelæ fidentia abiecta, ad diua sese conuertit. Nec conatu laborantem fefellit. Nam filium peperit, primo chirographi. B. P. attactu. Alteram medicina eadem, Gemellam in lucem produxit sobolem, stupentib. spectatorib.

Facultates huius Collegij, ad aliquod etiam incrementum surrexerunt. Nam à duobus decumbentib. relictum nobis est testamento legatum. (quo non statim potiemur integro) pretio mille quingentorum, plus minus aureorum.

Collegium Gaditanum

Assiduum Nostrorum studium in perfectione domestica, et apud alienorum animos operas collocatas, æquabilis obseruantia prouexit, idemq3 tenor. Atqui cum ciuitas hæc æterno commeatu Orientis, et Occidentis commercium sit, huc commigrant, et qui vltro, citroq3 merces conuehunt aduenarum plurimi, et militis præsidiarij, vigiæ classis satellicium. Vario itaq3 æternum stipatur populo, qui (vna cum carceris custodia detentis, aut virginib. religionis claustris, tanquam mœnib. cinctis) inter flagrantiam indici negotij, post æstus feruentis pelagi, captant, præcipue confessione media auræ refrigerationem.

Inter has tumultuarias gentium turbella, duo hæretici ex incestatis suis sedibus auulsi, hæresis fuligine detersa, Xº reconciliati, ex inutili oleastro in bonam oliuam duplicem surrexerunt. Dein proficere videas vrbis religionum fre-

quen

quentia ad sacrum pabulum, diebus Iubilæo datis, et quadraginta horarum precatione, qua tempestate nimiam in debacchando licentiam, aut submovit penitus, aut reddidit certe imbellem societas.

Aucta domus cubilibus exædificatis, nostrorum emolumento potissimum Indos adnavigantium. Quatuor mille argentei nobis erogati. Serica, ac cerea collata sacrorum in usum, centum et viginti aureorum pretio. Denique tabula aliena liberali manu P. N. ære donata, insignis penicilli.

Collegium Xerezanum

Munia huius collegij, et observantia; solita, usitata. In Sacramentorum receptione crebritas, templo nostro, multis partibus abundantior fuit. Nobilium potissimum Seminarium; quæ pingui animas pasture convivio, quovis Sabbato deterguntur noxæ pulvere, et parant ante, oratione mortificata. Introductum quoque est, non sine ingenti animorum usura, detecta Eucharistia, pomeridiano tempore Iubilæo adscripto, aut sexta quaque Quadragessimæ feria, ad populum verba facere, aut item quando agitatione taurorum, theatralibusque spectaculis omnium mentes arena ludicra absorbuit. Et ut Ecclesiasticum genus nostra limina crebriori inuisat pede, constituta est conscientiæ casuum collatio.

Iam verbum Dei, ut solet, è nostris pulpitis proseminatum, omnes ab humili sacco ad togam auide capessiuerunt. Ac proinde non defuit messis, in quam concionator falcem inferret. Cum enim caput exererent, vitia publica, et aleæ lusorij multorum salutem duceret in ruinam; illa sunt obruta; eorum recepta tabula in posterum obstrusa. Non mediocrem minitabantur cladem inter nobiles semel, iterum inter religiosos, sæpissime inter reliquos aliqui verborum asperiorum conflictus, inveteratæ, adeo quod robustiores inimicitiæ; cuius quidem sentinæ pestifero adflatu, resipiscerent odia sopita; et civitas tumultuaretur. Sed bona Dei ope, nostrorum industria, dissidijs seminarium gravidum exhaustum est, et respublica relevata.

Gloriosum Deo illuxit, cessitque decus tali ductu, ad hibere medellam serpentibus malis: Sed gloriosius quod sequitur. Direxerat fors iter quidam è nostris alia via, quam per primam intentionem profecturus in animum induxerat; cum en tibi aperto campo offendit moribundum senem, quem, ut è vivis discederet, quid videbat aliud remorari, nisi conscientiam expiare? Perficit, et paulo post expirans animam egit.

Res familiaris incrementum accepit, argenteis candelabris, eleemosinis, debitis solutis aliquot, multis ovibus coemptis, secundis etiam proventibus, alijsque comminutis.

Collegium Figuerense

Ex degentibus in hoc Collegio vita defunctus est P. Ferdinandus de Carcamo Apostolicis sudoribus iactatus. Fuit ingenio culto, virtutis indole ita temperata, ut ad plura natum natura prodidisset. Appulit hic illum Deus, ut navim ad portum, solvit hic ille, relictis, et pulcherrimis virtutum exemplis, et salutis suæ æternum

cum peremnaturę, fida spe.

Ex Nostris repetitis munijs, et debitis Lege oneribus, Sacramentorum ministratorum cultu, Exhortationibus publicis, ad communes verberationes externorum accursu, etc. Soliti cadunt, vt relatum est supre, manipuli. Quamuis interdum vnus, vel alter illustrior, vt quidam palam improbis moribus diuino fuit munere concessum, qui exercitijs Societatis obitis, in meliorem frugem exarsit.

Nec segnior spiritalibus redditibus in horridum campum, quem vocant Deandebalo, quem Sacerdotes duo missione per errantes, tametsi illucrentem, et repreti hirsutam aream, excoluerunt tamen, et peccata exterminarunt adhibitis iam tempore Societatis officijs.

Sed quid de P. N. in his terrarum sedibus? Propensio in eius sacerrimum cultum sese vehementer insinuat in hominum animos, etiam portentosis miraculis testata. Quędam pene rectabat mulier, et mouebat innitens baculo, ęgerrime luxata membra. Quid faceret? Confugit ad Ignatij tutelarem orationem; Postulat emixe medellam, recipit. Continuoque valetudine firmata, robusto corpore, denubilata tristitia hilaris, venit ad templum S. P. peruigilio, Liberam iam ambulans pede, et profusis gratibus quo fuerat nixa, baculum ad altare appendit.

Collegiu Marchenense

Vixerunt domestici nostri, vt antehac, adsueto feruore. confluxerunt externi Societatis officijs vsuri, immodica frequentia, opulentato fructu. Atque haud in admirationem rapit ceteros grauis franciscanus frater proferret audacter, plus in hoc collegio Xi sanguinis insumi, plurimeracissimo illo, diuenore ibi homines intingi, quam in domicilijs reliquis oppidi totius.

Quod si res exemplis roboranda, illud euocari potest in memoriam, vt alia taceam, nec similia inculcem. Cuiusdam scilicet, qui iam diu ęgro captus cupidine luxurias, in alto scelerum freto tenebatur naufragus, adeo, vt quandiu lasciuus estibus iactatus est, penitentię lauacro non absterserit diuturnam animę labem. Accidit vt moriatur sceleris socia, et moriatur repentino. Cuius imago diu noctuque obiecta mentis oculis, terrores incutiens ęternos puniendę voluptatis, molesta importunitate ex animo quietem omnem expectorat. His adlectus fluctuum iactatione, dolore, et lacrymis transuerberatus, et madidus ad reconciliationis accessit sacramentum, optimo vitę ordine, quem tuetur, inchoato. Immo vero si Dei munera non sunt obuoluenda silentio piaculari: hęc duo diuino huic collegio dono concessa, vel, vt rara, et pene miraculosa, in medium producenda. Morbo domo pressior ęgritudine amiserat loquellam. Et licet sacerdotes alij, confessionem contendissent, (frustra tamen) extorquere, effectum est, Deo sic adlubescente, vt ad confessionem vni ex nostris propalandam alloquium restitueretur muto. Qua perfecta confessione, ad mutescentis gradum pristinum redijt iterato. Frater quidam noster sanctimonię iuxta

synceritatis non obscure, scholastico puerulo, qui tertiana torquebatur febri: Heus puer, inquit, cum aduentauerit, adfuerit que tertiana proxime, indicato: Febris ex nomine, ne deinceps redito, iubeo. Vt indixit, vt serio iussit, eliminata febris est, nec postliminio venit. idem eidem fratri contingit, cum tertiane febres recurrissent nociture. Nam eadem iteratis verba ingruente febri, Dei famulo ancillata est.

Quod sequitur, tangit in P. N. adfectum, miraculo firmatum. Profectus est nostrum vnus, negotia transacturus, ad oppida de Villacarrillo, et Guelma et quatuor feriam offendens cordis tabe saepicule laborantes, promit quatuor S. P. imagunculas, illis que tribuit imponendas cordibus, certissimum fore expendens aduersus tabis cum morbum amuletum. Dein quinque interiectis mensibus, scribunt Silaris ab adhibitis medicamine valetudinem fuisse instauratam. At qui plures audiuit idem Sacerdos Sui medicamenti ditatos opibus, fortunato semper successu, bonam valetudinem recuperasse.

Diem suum Frater Petrus de Aguilar senex obiit climactericum, sexagesimum tertium agens aetatis annum, ab religiosi exordio instituti. 43. ab firmati Coadiutoris gradu. 29. Postremos sui decessus dies, tametsi grauibus vrine cruciatibus lancinatus, mansuetudinis, patientie que inoculauit gemmis: Omnium beneuolentiam conciliens, alta animi pace, silentii que gloria insignis. obedientie iugo semper subductum caput.

Auctus est collegii census sacer accessione lamine enee, in qua consecrationis verba excisa, et exarata: Crucis deinde enee deaurate: Ambe estimationis plus septuaginta aureorum.

Collegium Baezanum

Omnes constanter operam suam nauarunt inferiores iuxta, ac superiores, vt domesticorum canonum vetus nunquam sorderet splendor, quin imo efflorisceret in dies in observantia sua viridi. Huic autem feruenti cure, addidit animos, et iuuit auxus commentationum spiritualium exercitium, quas auide, capessiuerunt omnes, alterno statoque recursu. Iam Societatis munia nec patiuntur, sentiunt ve senium: Quin adeo celse nobilitatis, reliqui ve plebis accepta vigent in oculis, vt nostrum concionatorem videas nunquam, etsi in templis verba faciat, interuallo diuitis, nisi auditoribus stipatum; nec confessariorum cellas, nisi virorum, feminarum frequentia cinctas; nec quidpiam ponderis molitur in vrbe quis, inconsulta Societate. Docentur rudimenta Fidei pueri, quibus florentis memorie, magister Joannes de Auila, annis retro, ad Societatis pietatis opus erexit collegium, auxit, et celo precibus suis perpetuabit. Adeuntur identidem vinctorum confessionibus, et solatio carceres. Adeuntur item in Vniuersitate hebdomadatim litterarum crebra pericula: arguunt nostri in assertionibus, ingeniorum suorum, et modestie plausu conciliato.

Verum enim vero persone, in quarum commoda potissimum collocat operam collegium, et in quem doctrine semina campum dispergit, diligens agricola diuini spiritus madidanda succo; sunt congregationes quatuor, magne molis, siue ret ducas ipsius numerum, siue prospectes deuotionem. Nulli non dulcis suarum sanctionum labor. Nulli ad pietatis morosus torpor. Nam Annunciate sodales pret.

munera solemnia, singulis quibusque sabbatis, Nosocomium inuisunt, sternunt lectos, solantur infirmos. Congregatio alia, cui Spiritus Sanctus nomen dedit, praeter inextinctum feruoris igniculum, ter iterant per septimanas flagra; egenis eleemosinas quaerunt verecundantibus ad stipem, et pias incubcant conceptionis cantilenas, ardore quaquaversus extendendi Virginis cultum. Deinde Congregatio tertia, nobilium Equitumque flos. Postremo Scholasticorum cordatiorum vltima, quoad licet, et quoad decet, suis obligationibus nihilosecius student, ita vt nec ibi torpescat nobilitas, nec hic exspumescat adolescentia.

Quod si praemissa indicia sunt Gaudignaua affecti erga nos populi: Accedat in testationem vlteriorem Eleemosinarum haec certa Fides. Paulatim enim anno labente, donatum nobis, peristroma ad Sacelli ornatum, purpureum, vestis, acu subtili, diuersae seu elaboratae: Lintei ad sacrum recipiendum epulum. Frontale candidum, aureis inoculatum stellis, aliud ex argentea tela, et alia Sacerdotum indumenta, quae omnia praeter minutias alias altaria nostra exornantes, Sacrariumque opulentantes, superant centum quinquaginta supra mille aureos.

Collegium Malacitanum

Quoad priuatos Nostrorum mores: nemo ad regulam non compositus. Vixerunt omnes indiuiduo amicae pacis, et vnionis nexu. Quoad publicum vero Reipublicae commodum omnes in officio fuerunt. Concionandi enim, confitendique armis, iterata vincti ope, ad supplicium circumductis, et aegrotantibus praestita. Satis cum tenebricoso diabolo hoste vtrimque conflictatum est, nec leui faenore. Potissime etiam nunc, cum sulphurei pulueris officina conflagrauit. Vbi ingens operarum numerus, partim voracibus flammis circumacti, partim hinc inde illuis flatibus illisi, partim per aera iactati, partim capessentes fugam semiustulati, disiecti, sine medella disperiissent. Quibus quantum licuit, Collegium suam opem tulit egregie.

Subuentum itidem est, (quemadmodum et remigibus, cum Triremes huc adnauigant) quibusdam nauibus, quae agentes exultabundae triumphos, debellatis hostibus, expugnatis nauibus, opima Turcarum, et Neophytorum praeda, tenuere hunc portum. Porro victricibus expilatam bello praedam submergere ponto volentibus, clamauerunt Neophyti; societatem expostulantes; quippe qui vndarum vorticibus perituri auebant, secunda innixi paenitentiae tabula, ad Catholicae fidei tabulam portum appellere ante naufragium. Atque hae triumphatrices naues infestum Hereticae prauitatis innatabant mare, Nostri nihilominus bona Episcopi venia, et auctoritate Neophytos conuenerunt, Ecclesiae reconciliarunt, et ad mortem erudierunt.

De Congregatorum actibus, et officiis strenue functis; De cura in Seruulis, et damnatis inter scaphas et lymbas torrentibus quaeritandis, vt sacro intersint; De Catecumenorum instrutione, vt sancto purgentur Lauacro, ad nostram aedem confluentium, iussu Episcopi de reliquo populi confluxu; Non contigit quod addiderint insolitum, vt referatur in memoriae pluteum. Aliqui missi sunt socii, ex Episcopi praescripto excursum per varia oppida et regionibus Dioecesis. Nos quoque iterum Episcopus, propter

inibi

omnibus collectam copiam frugum, repetita urget instantia, ut ad tam salubres excursiones iterum accingamur.

Collegium Caorlanum

Labor Ecclesiasticae vineae, qui huius collegii operarios indefessa manu fatigat, nec praefregit conamina, neque hebetavit animos, quominus, quotquot hic degerunt, internis, ut se, plus scriptitatum progressibus imbuerint. Dixi, fatigat: Adeo enim populi utilitas nostris ministeriis utitur, ut pro communibus commodis sudare necesse sit. Nam praeter congregationum, quarum fruent nostri, feruorem, instantes sunt ingentes ad suscipienda sacramenta concursus. Accedit, multam plebem in morbos incidisse: cum quod sit eidem solemnis mos, magnumque solatium animae maculas apud aliquem Nostrum eluere. Materia subministrata est, ubi cum Dei gloria Charitas elaboraret. Quimnon contenta parvo, sociorum industria, fructu non exiguo, etiam ad vicinos aliquot pagos se diffudit.

Ut quoque ne videar, quae decursu temporis contigerunt, effecta tacitus praeterire: aliquot singulatim attingam. Homo sexagenarius per tam longa vitae spatia nunquam peccatorum eluviem poenitentiae sacramento probe emaculaverat. Imminet mors seni morbo oppresso, et illi apparet Daemon. Quo viso tactus pavido dolore, uni e Nostris, quae tacuerat peccata, aperit. Et relicto salutis pignore, decumbit. Aliis alter visis perturbatus unum e nostris confessarium accersiit, accessusque obtentum est, ut, apud quem mendosam de quodam homine famam sparserat, dolum, fraudemque detegeret, lacrymis obortis.

Dissimili longe successu de alio narratum accepimus, vitae in perniciem transactae, in hoste, iam ferali amictu indutum, ante quam funeraretur, ignis tandem labri incensi, longe e cadavere dissiti, nimium exarsit. Ac nisi succurreretur, cadaver semiustulatum, parum abfuit, quin fatisceret in vagum cinerem. Id quod sane sceleratae vitae supplicium fuit, quo multi exemplo concussi offendicula reliquerunt.

Alium e consanguinea lascivia, cui paene immersus erat, iste somnus extraxit. Videbatur sibi videre per quietem puerum Iesum, sese ab illo distrahentem, refugo pede, et manibus ora velantem. Quod visum adeo in animo inhaesit fixum, ut illius concussus vi, turpitudinis foedae insolentiam coelesti rore represserit. Concludo, plures virgines, interventu Nostrorum confessariorum, ita fuisse divina inspiratas aura, ut explosa vestium lautitia, mundoque adornato muliebri, Deo se devovere curarint. Tantumque duabus personis ex primoribus dulcedinis instillatum, ut peculiosorum hominum nuptias, eq(uam)que sibi honore fortunam, prae humili vitae instituto, recusarint, abdicaverint.

Collegium Ubedanum

Quia in perfunctis Societatis muneribus, in pietate, et religione promovenda,

in

[illegible]

Illustrissime Domine

[illegible] Illustrissime Domine [illegible] Patres [illegible] Patres ad [illegible]

84

Annuae Litterae Prov.ª Baeticae Societ. [illegible]
anni 1618

Pertenece al archivo de la Provincia de donde se sacó con orden de su R.ª el P.e Luis Gonzalo de Peralta en Junio 1641 y allí se ha de bolver.

Ju.º de Santibáñez

1612

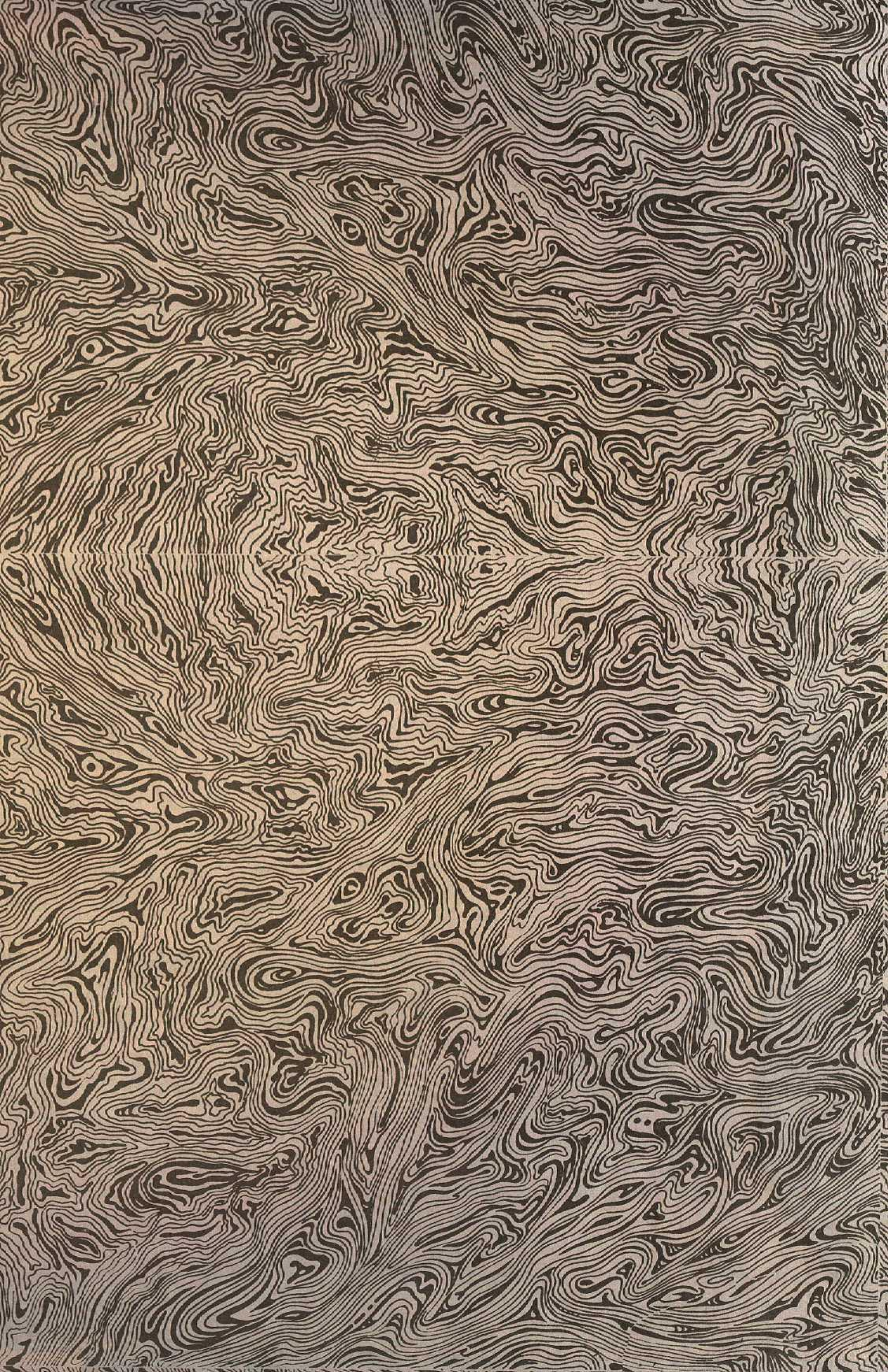

PAPELES
de
JESUITAS

H

Caja
A - 40